

ההצלחה והכישלון תלויים במעשיו של האדם:

במדבר פרשת מסעי פרק לה (לג) וְלֹא תִזְנִיפוּ אֶת הָאָרֶץ אֲשֶׁר אַתֶּם בָּהּ כִּי הָדָם הוּא יִזְנִיף אֶת הָאָרֶץ וְלֹאֲרֶץ לֹא יִכְפֹּר לָדָם אֲשֶׁר שָׁפַךְ בָּהּ כִּי אִם בְּדָם שִׁפְכוּ:

שאלות

א} יש לשאול מה שייך חטא לארץ שאין בה דעת ורצון עד שכתוב ולארץ לא יכופר?
 ב} עוד יש לשאול שמצינו בדומה לכך בחטא קין בבראשית פרק ד (ט) וַיֹּאמֶר יְקֹזֵק אֶל קַיִן אִי הַכֹּל אֲזִיזָה וַיֹּאמֶר לֹא יָדַעְתִּי הִשְׁמַר אֲזִיזִי אֲנִכִּי: (י) וַיֹּאמֶר מִה עָשִׂיתָ קוֹל דְּבַרִּי אֲזִיזָה צִעֲקִים אֵלַי מִן הָאֲדָמָה: (יא) וְעַתָּה אָרוּר אַתָּה מִן הָאֲדָמָה אֲשֶׁר פָּצְתָה אֶת פִּיהָ לְקַנּוֹת אֶת דְּבַרִּי אֲזִיזָה מִיָּדָה: (יב) כִּי תַעֲבֹד אֶת הָאֲדָמָה לֹא תִסַּף תֵּת כֹּזֶה לָךְ נָע וְנָז תִּהְיֶה בָאָרֶץ: וצריך להבין מה הענישה לארץ אשר פצתה את פיה וכי יש לה דעת?
 ג} והנה מצינו עוד בחטא אדה"ר בבראשית פרק ג (יז) וּלְאָדָם אָמַר כִּי שִׁמְעָתָה לְקוֹל אִשְׁתְּךָ וְתֹאכַל מִן הָעֵץ אֲשֶׁר צִוִּיתִיךָ לֵאמֹר לֹא תֹאכַל מִמֶּנּוּ אַרְוֶהָ הָאֲדָמָה בְּעֵבֶרְךָ בְּעֵצָבוֹן תֹּאכְלֶנָּה כֹּל יְמֵי חַיֶּיךָ: (יח) וְקוֹץ וְדִרְדִּיר תַּצְמִיחוּ לָךְ וְאָכַלְתָּ אֶת עֵשֶׂב הַשָּׂדֶה:

ביארו האלשיך כיצד האדמה מושפעת מהאדם:

וביאר האלשיך לתרץ את שיטת רבי פנחס שהחטא הוא של האדם וז"ל בא"ד ועל ענין העונש ארורה האדמה כו', יהיה הענין, שאמר לו יתברך, הנה מתחלה היית מושל בכל הבריות דומם וצומח ובעל חי כאומרו ורדו בדגת הים כו', ועתה אין צריך לומר שלא תרדה בבעלי חיים, כי אם גם הצומח מהאדמה הוא הדומם לא תרדה בם, כי האדמה מאליה היתה מוציאה לך כל אוכל בלא יגיעה, כמאמר ר' פנחס בבראשית רבה (שם ה ט) ותוצא הארץ דשא עשב מזריע זרע ועץ עושה פרי, שלא היה עץ שלא היה עושה פרי אפילו אילני סרק. וכן אמרו רבותינו ז"ל בבראשית רבה (טו ח) כי היה פיסת בר בארץ (תהלים עב) כי כמו שהארץ תוציא זרועיה הנאכלים כמות שהן תמר ותפוח, כן גם הלחם היה יוצא נאכל כמות שהוא, כמו שאמרו ז"ל בבראשית רבה (שם) מאי לפת כלומר לא פת היה, על דרך העתיד לבא שיהיה פיסת בר בארץ, כלל הדברים כי הארץ היתה מוציאה צמחה בלי עמל ובלי יגיעת אדם וגם בלי פסולת, רק נאכל כמות שהוא בר לחם ומזון. נמצאת הארץ נשמעת לאדם וכן הצומח והבעלי חיים, כמו שאמרו ז"ל שהיו גם העופות באים אליו. אמר עתה הנה אבדת הכל כי הנה ארורה האדמה בעבורך:

והוא כי בהברא העולם היתה שכינה בתחתונים, ועל כן בהיות שכינה שורה על האדמה תוציא צמחה מאליה ובלי פסולת, כי הכל היה עושה פירות, וגם הלחם היה יוצא בלי סובין ומורסן וקש, ובלתי צריך עבודה, ונאכל כמות שהוא, וסועד כלחם האפוי. אך בהעוות האדם לא בלבד נסתלקה שכינה עד לרקיע כמו שאמרו ז"ל (שם יט יג) כי על ידי שבעה עלתה עד לרקיע השביעי, כי אם גם שרתה רוח טומאה על הארץ, ועל כן אי אפשר לה להוציא רק דברים ארורים ומעורבים בפסולת כאשר נתבאר בס"ד. וזהו אומרו ארורה האדמה בעבורך, שהוא על חטאו שהשרה טומאה על הארץ, ועל כן כיון שלקתה בסיבתך לא תהיה נשמעת לך להוציא לחם אפילו מעורב בפסולת, כי אם על ידי טרחך בה בחרישה וזריעה ולא מאליה כבתחלה עכ"ל.

מעשה שהאדמה גילתה את הרוצח:

כמסופר על האבן גבירול שהיה משורר עצום וחכם אולם היה לו שכן גוי שקינה תמיד בחכמתו והיה שונאו עד מוות, פעם הזמינו לביתו וקם עליו ורצחו נפש, לקחו וטמנו בחצרו תחת עץ תאנה שהיית בחצרו, והנה אותה תאנה התחילה לתת פירות שלא בעונה ואף גם

זאת היו פירותיה משונים מאוד גדולים דבר שלא בנמצא, שמח הגוי והלך למכור התאנים ועבדו של המלך ראה כאלה תאנים יפים שלא בעונה מיד קנה למלך, הביאם למלך והוא התפעל מהיכן השיג כאלה תאנים מיוחדים אמר לו שיש איזה מוכר בשוק, ביקשו שילך לקרא לו, הלך והביאו למלך שאלו המלך מהיכן יש לו כאלה תאנים והשיבו מחצירו, ושאלו האם כל שנה העץ נותן כאלה פירות ואף שלא בזמנם, השיבו לא, המלך אכל מהן אך הרגיש בטעמן טעם משונה כמו דם, שאלו המלך תגיד לי מה הסוד של העץ הזה ומה עשית לו השנה אחרת אם לא יגלה אחת דתו להמית, אמר למך את חטאי אני מזכיר היום שהוא רצח את האבן גבירול המשורר היהודי וטמן אותו תחת התאנה ומאז העץ נותן כאלה פירות משונים, מיד גזר עליו המלך גזר דין מוות על מעשיו. הראת לדעת כי האדמה גילתה את חטא אותו רשע ונשפך דמו כאשר שפך, כיון שהאדמה מושפעת ממעשיו של האדם.

ההצלחה והכישלון תלויים במעשיו של האדם:

ביאור העניין שהתורה מלמדת אותנו שמעשיו של האדם משפעים הן על אדמתו והן על רכושו ועסקיו לטוב ולרע ולפי מעשיו הנכסים פועלים אם להצליח או ח"ו להיכשל, אין ספק כל אדם שזוכה ומחזיק תורה נכסיו ועסקיו מצליחים ומתברכים מכוח התורה.

לידידי ורעי לצערי שלחתי באיחור את הדבר תורה בעקבות האסון הגדול שקרא אתמול בלילה דבר שגרם להלם בכל הארץ איך יתכן שאדם ששומר תורה ומצוות ירצח ועוד לרצוח צדיק וקדוש בביתו, אין ספק שמפני הרעה נאסף הצדיק לבטל גזירה קשה מעל ישראל, ותפילתנו שהקב"ה יאמר די לצרותנו וישלח את משיח צדקנו במהרה בימינו אכי"ר. בברכת שבת שלום ומבורך לך ולכל בני ביתך בידידות ואהבה.